נח א ב ג מיי' פ"ה מהל' מעה"ק הל' ה' :

נט ד מיי' פ"ה מהל' בית הבחירה הל' ה:

במאי קא מיפלגי: תנא קמא סבר תלתא קראי כתיבי חד לגופיה דניבעי פתח אהל מועד וחד להכשיר צדדין א] וחד לפסול צידי צדדין, וצפון לא איצטריך קרא ור' אליעזר סבר חד לגופיה דניבעי פתח אהל מועד וחד להכשיר צפון וחד להכשיר צדדין, וצידי צדדין לא איצטריך קרא. מאי שנא הכא ב] דכתיב "פתח אהל מועד" ומאי שנא (התם דכתים) "לפני אהל מועד" קמ"ל כדרב יהודה אמר שמואל *דאמר רב יהודה אמר ~~שמואל~~ שלמים ששחטן קודם שיפתחו דלתות ההיכל פסולין שנאמר °"ושחטו פתח אהל מועד" בזמן שהוא פתוח ולא בזמן שהוא נעול ג] איתמר נמי אמר מר עוקבא בר חמא אמר ~~רבי יוסי ברבי חנינא~~ שלמים ששחטן קודם שיפתחו דלתות ההיכל פסולין שנאמר "ושחטו פתח אהל מועד" בזמן ד] שפתח ההיכל פתוח ולא בזמן שהוא נעול, במערבא מתני הכי אמר רב ה] יעקב בר אחא אמר ~~רב אשי~~ שלמים ששחטן קודם שיפתחו דלתות ההיכל פסולים ו] *ובמשכן קודם שיעמידו לוים את המשכן ולאחר שיפרקו לוים את המשכן פסולים, פשיטא מוגף כנעול דמי, וילון מאי? א"ר זירא ז] הוא עצמו אין נעשה אלא כפתח ח] פתוח, גובהה מאי ת"ש דתניא *ר' יוסי בר' יהודה אומר שני פשפשין היו בבית החליפות ט] וגובהן שמנה כדי להכשיר את העזרה כולה לאכילת קדשי קדשים ולשחיטת קדשים קלים מאי לאו דאיכא קמייהו שמונה, לא, י] דגבהו נינהו שמונה, מיתיבי *כל השערים שהיו שם גובהן עשרים אמה ורחבן עשר אמה פשפשין שאני; והאיכא צדדין יא] דמעייל להו בקרן זוית, אחורי בית הכפורת מאי? תא שמע דאמר רמי בר רב יהודה אמר רב לול קטן היה אחורי בית הכפורת יב] גבוה שמונה אמות כדי להכשיר את העזרה לאכילת קדשי קדשים ולשחיטת קדשים קלים יג] והיינו דכתיב °"שנים לפרבר" *מאי "לפרבר" אמר רבה בר רב שילא כמאן דאמר כלפי יד] בר/ א"ר יהודה אמר שמואל אין חייבין משום טומאה אלא על אורך

ויקרא ג

דה"א כו

במאי קמיפלגי. מאי קמרבי ת"ק בחד מהנך קראי דמייתי צפון מק"ו דאתא רבי אליעזר למימר לא תרבייה מיניה דקרא לצפון איצטריך : **דניבעי פתח אהל מועד.** כדאמרי' לקמן שאם אין שם פתח טו] [כגון] קודם שיפתחו הדלתות וקודם שיעמידו הלוים את המשכן ולאחר שפירקוהו, לא היה שוחט : **וחד להכשיר צדדין.** כל רוחב העזרה דלא תימא כנגד הפתח דוקא להכי הדר כתב לפני ולא כתיב פתח וכל האויר בכלל "לפני" דלא כתיב 'כנגד': **וחד לפסול צידי צדדין.** כגון לשכות ואפילו תוכן קדש, פסולות לשחיטה כדלקמן דלא תימא מדפתח לאו דוקא "לפני" נמי לאו דוקא אלא שיהא אהל טז] נטוי להכי הדר כתיב "לפני" למימרא דדוקא הוא ולא לשכות : יז] **צפון לא איצטריך קרא.** דמק"ו קאתי : **וחד להכשיר צפון.** דק"ו מעוטי ממעיט ליה לאידך גיסא וק"ו דרבנן לא דריש דאיכא למימר *להאי קבע צפון ולהאי שאר רוחות דמאי קדושתיה דצפון מדרום אלא דקביעת מקום בעלמא הוא : **וצידי צדדין.** לפסול לא איצטריך קרא (א) אחרינא יח] : [ב] **לפני.** כתיב בקרא קמא : **בזמן שהוא פתוח.** לשון 'פתח' אינו אלא החלל, והפותח והנועל קרוי דלת : **מוגף.** סגור ולא נעול כמו הגפת דלתות (ערכין דף יח:) : **וילון.** פרוס כנגד הפתח מי הוי כנעול או לא: **הוא עצמו.** וילון עצמו אינו חשוב אלא כפתח פתוח דלצניעותא בעלמא עביד : **גובהה.** כגון תל או עץ מוטל כנגד הפתח מפסיק בין פתח לשחיטה [והפתח פתוח מאי] : **שני פשפשין היו בבית החליפות.** (עודף) שהאולם עודף על רוחב ההיכל לצפון ולדרום ט"ו אמה לכל צד וארכו יט] (למזרח מן המערב) אינו אלא י"א אמות *ובכותל המערבי של אותו עודף היו חלונות לגנוז סכינין מבחוץ ולכן קרוי החצר כנגדו עד כותל מערבי של העזרה "בית החליפות" ובאותן שני כתלים היו שני פתחים קטנים והכי נמי תניא לה בתוספתא בהדיא ר' יוסי בר' יהודה אומר שני פשפשין היו בבית החליפות ופתוחין למערב וקסבר אולם נמי קרוי "אהל מועד" : **להכשיר את כל העזרה.** את כל שאר העזרה שאינו בכלל "לפני אהל מועד" על ידי פתח ראשון והוו צידי צדדין כגון מכנגד (זוית) כותל האולם ולמערב בצפון ובדרום כ] (לבית החליפות) (בית החליפות עצמו) ואלו שני פשפשין מכשירין כל בית החליפות לארכו ולרחבו דקרינן מהשתא 'לפני', ולקמן פריך הא איכא צדדין : **לאכילת קדשי קדשים.** קס"ד השתא דלאכילה נמי בעיא כא] (פנים) ולקמן אמרינן שמי מכאן אכילה : **ה"ג מאי לאו דאיכא קמייהו גובהה שמנה.** שהיה כנגדן תל גבוה שמנה וש"מ גובהה לא פסיל : **לא, דגביהי אינהו שמנה.** גובהן של פתחים ח' אמות : **פשפשין שאני.** שהן פתחים קטנים ואין משמשין כניסה ויציאה אלא לאכשורי כב] (בשמא) בעלמא : **והא איכא צדדין.** היינו אויר שבין כותל אולם לכותל העזרה לדרום ולצפון דהוו להו אחורי אותם פתחים ולא קדשי הוו לפני כג] : **דפתח להו בקרן זוית.** של אולם מקצת הפתח פונה לצפון ומקצתו למערב וכן בדרום : **אחורי בית הכפרת.** אחת עשרה אמה היה אויר כד] [ג] עד חומת העזרה למערב כזה* : **מאי.** במאי מתכשר לשחיטה דקאמר כל העזרה כשרה: **לול** כמין חלון פתוח מן התא שאחורי בית הכפרת לאויר העזרה : **והיינו דכתיב שנים לפר בר** . כה] (בספר עזרא) (ד"ה א כו) משתעי במספר כו] השומרים שהעמידו במקדש לכל הפתחין וקאמר שני שומרים העמידו לבר והיינו לאותו לול: **כמאן דאמר כלפי לבר גרסינן.** כלפי חוץ אחורי כל כותלי ההיכל כז] וקדשי קדשים : **אין חייבין משום טומאה.** הנכנס טמא להר הבית אינו חייב אלא אם כן נכנס לתוך היקף חלל העזרה והוא היה

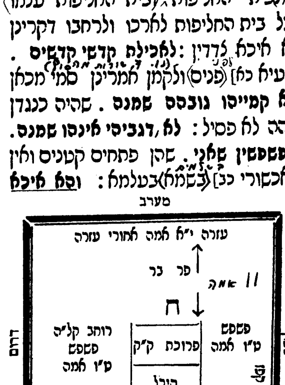

שלמים ששחטן קודם פתיחת ההיכל. מפורש בפ"ק דעירובין (דף ב.) ובפ' התכלת (מנחות דף מט:) : **הוא** עצמו אין נעשה אלא כפתח פתוח. [ד] שהוילון כח] משמשת עשוי לצניעות בעלמא שלא יסתכלו בהיכל בשעת שחיטה דאי משום לאחר שחיטה הרי יכולין כט] לסגור הדלתות : **גובהה** מאי. תימה אי גובהה חשיב הפסק א"כ כנגד המזבח יפסל שמפסיק ל] ואין לומר משום דרואה פתח מלמעלה למזבח דהא סלקא דעתך השתא דגובהה שמנה מפסיק דליכא למימר משום דגובהה שמנה היה כותם כל הפתח דהא סבור שהיה הפתח גובה עשרים אמה כדפריך בסמוך [ה] ול"ע דביומא פ"ק (דף טז:) לא] גבי כהן השורף פרה שהיה כותל מזרחי נמוך שיוכל לראות פתח אהל מועד וקאמר התם דדרך פלגא אמתא עילאה היה יכול לראות ושמא היינו דוקא לב] הזאה שהיתה מעומד אבל שחיטה [ו] היתה מיושב ואכתי תיקשי מכנגד המזבח אמאי כשר לשחוט כדאמר כל העזרה כולה כשרה לשחיטה: **שני** פשפשין היו בבית החליפות. במסכת מדות (דף לה:) לג] דאולם עודף עליו חמש עשרה אמה מן הצפון וחמש עשרה אמה מן הדרום והוא היה נקרא בית החליפות והיו לו שני פשפשין להכשיר את כל העזרה דאותו אויר עד כותל מערבי קרוי עזרה ולא כמו שפי' בקונטרס לד] שהכל קרוי "בית החליפות" עד כותל מערבי לה] ובפרק הניזקין (גיטין נה:) גבי כהן גדול ביוה"כ דקאמר דחזייה בפשפש ופי' בקונטרס דשני פשפשין היו לו] *באותם החליפות ותימה גדול [ז] פירושו דדרך פשפשין לא היה יכול לראות לז] כלל ופי' רבינו ריב"א דחזיי' דרך פשפש שעשו פשפשין לראות אם פיגל ואם לאו וגם זה קשה דלעיל פרק כל הפסולין (דף לג.) פריך וניעביד פשפש לח] הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל ומפרש ה"ר יעקב מאורלינ"ש דההוא פשפש היינו דרך הלול שאחורי בית הכפרת ביאה משם לט] דרך בית קדש הקדשים ובהיכל יכול לראות דרך פתח הגדול לאולם: **שנים** [ח] לפר. גבי שומרין מייתי להאי קרא בפ"ק דתמיד (דף כז.) תימה לי אחורי הכפרת היאך יכול לשחוט הא אינו יכול לראות שם פתח אהל מועד דרך מ] חלון דלפר בר דהא איכא שני פרכות בין היכל ובין קדשי הקדשים ובפרכת לא היה שום פתח אלא אחת פרופה מן הדרום ואחת מן הצפון ויש לומר דהלול קרי פתח ורואה בו קדשי קדשים דלא גרע מאהל מועד כמו אחורי בית החליפות שהיו פשפשין וקרויין פתח וע"י כן כשר לשחוט עד כותל מערבי לפי שרואה בהן האולם שקרוי אהל מועד למאן דאמ' א) קדושת היכל ואולם חדא מילתא ב) ולא נ"ל דבשלמא שני פשפשין דבית החליפות הוו שני פתחים קטנים ומשמשין כניסה ויציאה ומיקרו פתח אבל מא] לפר בר חלון קטן ולא פתח מקרי ובסוף התערובות (לקמן פב:) קרי ליה דרך משופש ולא מיקרי ביאה דרך שם ואי הוה נקב בפתחו של היכל לא היה יכול לשחוט אם היה הפתח נעול על סמך אותו נקב קטן . ברו"ך :

א) [לעיל יד.] ב) כ"א הגהה ולא נ"ל כו'

שיטה מקובצת

א] וחד לפסול צידי צדדין. פ"ה דס"ד דמדפתחת אהל מועד לאו דוקא כו' עד לפני אהל מועד א) לומר דצידי צדדין דהיינו בית החליפות פסולים אם לא היו להם פשפשין דאם לאו קרא דהכא הייתי אומר דהוא כשר אפילו בלא פשפשין לכך צריך קרא לפסול צידי צדדין ולכך קאמר בסמוך דצריך פשפשין להכשיר צידי צדדין דהיינו בית החליפות דאין [לומר] דצידי צדדין דהכא דפסלינן להו לאו היינו בית החליפות אלא לשכות א"כ למה לי קרא להכי תיפוק ליה משום דאמרינן בשמעתין דלשכות לא קדישי אבל [נראה (דצידי) דצדדין] היינו כל מה שאינו כנגד הפתח דהיינו כל רוחב שלפני אהל מועד למזרח והא דפריך לקמן והא איכא צדדין גבי בית החליפות אין הפירוש כי הכא דהכא מכשירין בצדדין בלא פתח דקרן זוית משום [דמיקרי] לפני אהל מועד אלא הוי פי' דלקמן כמו צידי צדדין דפסיל הכא אם לא יהיה בו פשפש ולכך מצריך לקמן לפתוח בקרן זוית והא דקרי ליה צדדין היינו משום דפי' תחילה אחורי הבליטה של עדיפת אולם על ההיכל דהיו שם פשפשין להכשיר העזרה ולהכי בעי על צידי בליטה והא איכא צדדין אויר שבין כותל האולם לכותל העזרה לדרום ולצפון שהעזרה עודפת על האולם לדרום ולצפון דהוי להו אחורי איתם פתחים ולא הוי לפני [אהל מועד] ומשני דפתח בקרן זוית של אולם מקצת הפתח פונה לצפון ומקצתו למערב דהיינו בית החליפות למערב וכן לדרום מקצת פונה למערב ומקצת לדרום צידי צדדין קרוי לכל מה שכנגד כותל ב) פתח בית המקדש מב' רוחותיו וצדדין נקרא כל מה שאינו כנגד חלל הפתח דהיינו כל רוחב החצר כו'. תוס' אחרות : ב] דכתיב ושחטו פתח אהל מועד ומאי שנא בכולהו דכתב בהו לפני אהל מועד מילתא אגב אורחא קא משמע לן : ג] נעול . וא"ת תיפוק ליה דנשחטו קודם התמיד של שחר ואמרינן מנין ג) שלא יהא דבר קודם תמיד של שחר ת"ל העולה עולה ראשונה וי"ל דהיינו למצוה אבל פסול ליכא : ד] בזמן שפתוח ולא בזמן: ה] רב אחא בר יעקב אמר : ו] פסולים שנאמר ושחטו פתח אהל מועד בזמן שפתוח ולא בזמן שהוא נעול תנ"ה שלמים ששחטן קודם שיפתחו דלתות היכל פסולים שנאמר ושחטו פתח אהל מועד בזמן שפתוח ולא בזמן שהוא נעול וכן במשכן עד שלא העמידו הלוים את המשכן ולאחר שפירקו לוים : ז] הוא עצמו כו' פי' הוילון אינו נעשה אלא כפתח פתוח כפתח בכף כך פי' הקונטרס הוא עצמו דינו כפתח פתוח ותימה דמנין לו זה הלא על זה היה שואל ועוד דהל"ל הרי הוא כפתח פתוח לכן נ"ל דה"ג אינו נעשה אלא בפתח בבית כלומר עיקר הוילון לצורך פתיחת הפתח נתקן ולהיות שם בשעת שחיטה לצניעות משום דאז הפתח צריך להיות פתוח דאילו לאחר שחיטה אינה צריכה לוילון דנגפו הדלתות מתו' מהר"פ וצ"ל : ח] פתוח ס"א הוה גובהה מאי תימה כיון דמכשרינן כל העזרה א"כ גם מזרחו של מזבח כשר ואמאי והלא מפסיק גובהו של מזבח בין שחיטה לפתח ואמר מורי דודאי גובהו של מזבח אינו מפסיק כיון דלצורך קרבנות הוא . לשון מהר"ש : ט] וגובה שמונה להכשיר את כל העזרה : י] לא דגביהי אינהו שמונה: יא] צדדין אמר רב אדא בר אהבה דפתח ליה בקרן זווית תיבת דמעייל נמחק : יב] הכפורת להכשיר את כל העזרה והשאר נמחק : יג] קלים ושנים היו והיינו : יד] כלפי לבר: טו] פתח כגון קודם : טז] אהל מועד נטוי : יז] מה"ד וצפון לא : יח] אחרינא דלפני כתיב בקרא קמא דמשמע צדדין ולא צידי צדדין והד"א : יט] וארכו מן המזרח למערב אינו אלא : כ] ובדרום לצד בית החליפות עצמן ואלו שני כו' דקרינן ביה מהשתא לפני: כא] בעי' לפני ולקמן: כב] לאכשורי בשלמים בעלמא: כג] לפני שום פתח והיכי קתני להכשיר כל העזרה הס"ד: כד] אויר מחומת היכל עד : כה] לפר בר בד"ה ותיבות ובספר עזרא נמחק : כו] במספר השוערים שהעמידו כו' שני שוערים העמידו לפר בר והיינו לאותו : כז] ההיכל וקדש הקדשים הס"ד : [illegible] נמחק : כט] להניף הדלתות ותיבת לסגור ל"ש : ל] שמפסיק ומדמכשרינן כל העזרה א"כ כשר ואמאי ואין : לא] פ"ק אמרינן גבי : לב] דוקא ההזאה : לג] מידות אמרינן דא"ל [illegible] ס"א דכל העזרה קרי ליה בית החליפות עד כותל מערבי של העזרה : לה] מערבי [illegible] לו] פשפשין היו בבית החליפות : לז] לראות בהיכל ותיבת כלל נמחק : לח] פשפש ומ[illegible] דרך נמחק : מ] הלול לפרבר תיבת הלון נמחק : מא] אבל פרבר . אות ל' [illegible]

א) אולי צ"ל עד למימרא דוקא הוא ולא לשכות ולכן נראה לומר וכו'. ב) נראה דצ"ל שכנגד כותל ההיכל מב' רוחותיו . ג) עי' תוס' ערובין דף ב' ד"ה שלמים מה שתיר' עוד בזה .

עירובין ב. יומא סב:

דהא דקבע להאי צפון ולהאי שאר רוחות משום קדושתיה דצפון מדרום ולהו דקביעות מקום בעלמא הוא צ"ק

[ע' תוס' מנחות נה. ד"ה מר אמר]

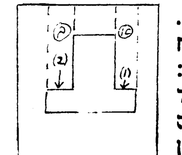

כנגד כותל האולם ולמערב: ① בצפון ② בדרום } בית החליפות

(מנחות לה) יומא טז.
מדות פ"ב מ"ג ע"ש
*כ"א ובכותל המזרחי

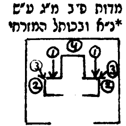

① ס"ד פשפשין
② והאיכא צדדין
③ קרן זוית
④ אחורי בית הכפורת
⑤ ובכך יהי' קיים להא דכתיב "לפני אהל מועד"

הגהות צ"ק [א] גובה שמונה : [ב] הד"א וכצ"ל קרא אחרינא לפני כתיב בקרא קמא דמשמע [illegible]

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה ולידי צדדין וכו' אחרינא דלפני דכתיב בקרא קמא משמע צדדין ולא צידי צדדין :

נושא
הסבר מח' התנאים למאי איצטריך
ג' פסוקים בשלמים
"פתח/לפני אהל מועד"

נושא/מקנה
◇ אמוראים שאומרים
שלמים ששחטן
קודם שיפתחו
דלתות ההיכל
פסולים - על פי
הפסוק
"ושחטו פתח
אהל מועד"

נושא/מקנה
ב' שאלות בדינן
סתימת פתח -
אם נקרא פתוח
כדי שיהא
מותר לשחוט
שלמים

נושא
הכשרת כל
הכיוונים של
העזרה לשחיטה
על ידי פתיחת
פשפשין ולול כדי
שהם יהיו ג"כ
בכלל
"לפני אהל מועד"

נושא
חיוב טומאה
על הנכנס טמא
להר הבית
אינו אלא על
כניסה בתחום
העזרה